

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 18.

Szlávok hálája.

Néhány évvel ezelőtt lapunk egyik kedves munkatársával a nemzetiségi kérdésről társalognán megjegyeztem: »Ha nekünk e haza román nyelvű polgárainak annyi privilegiumunk volna Magyarországon, mint a horvátoknak van, minden fehérne üjmet piros-fehér-zöld trikolorból készíteném«. Ezen akkor nevetünk, mert a horvátok álnok hálátlansága a magyar állammal szemben a nevetségességig utálatos. Van ugy néha különösen a politikában, hogy bizonyos hitványság láttára elveszti az ember a kritika minden képességét és ekkeseredésben nevetésbe tör ki szidalom helyett. Így van hazánk a horvátok arcátlanságaival szemben, melylyel a politikában jobb tudásuk ellenére képzelt jogokat védenek.

Ezeket az embereket nem a koalíciós kormány törvényjavaslatainak sérelmes volta bántja. Hiszen napnál világosabban ki lett nekik mutatva, hogy Horvátország eddigi jogain a vasutasokról szóló törvényjavaslat semmi csorbát nem ejt. Kizárja ezt már a kormány ideiglenes jellege is, amely miatt alaptörvények megváltoztatására a kormány sem direkte sem indirekte nem is gondolhat. Nagyon jól tudják Zágrábban, hogy ily nehéz kérdéseknek ezidőszerinti megbolygatásába sem a korona, sem a nemzet bele nem mehet.

A cél a horvátok akciójánál tehát nem a jogvédelem, hanem a horvátországi lakosság régi gyűlöletének felkelése Magyarország ellen. Nekik zavar kell, nehogy a horvát nép beláthassa, honnét várhatja boldogulásának garanciáit. Ha a horvátság és a magyarság egységes politikai program alapjára helyezkedik, Ausztria tulsulya a monarchiában komoly veszedelembé kerülhet, mihelyst Magyarország rovására akarná jogilag igazolhatlan követeléseit érvényesíteni. Ausztria 1867-ben is azért csinálta meg a Horvátország Autonomiáját, hogy a dualizmusnak legyen egy achilles sarka, amely adandó atkalommal felszínre kerülne, a magyar nemzet politikai egységének borulását idézhesse elő.

A horvátok jól tudják, hogy a koalíciós kormány helyzete sok irányban felette nehéz. Ismerik a levitézlett darabant korszak alatt megnyilatkozó sebeket s tudják, hogy a magyarság körében is még mindig vannak elrejtett schwarcgell alakok, kik csak alusznak, de meghalni még nem tudnak. Tudják, hogy ha nagyon komolylyá válnék a helyzet, a koalíció kormányának anélkül kellene távoznia, hogy szándékait megvalósíthatta volna.

Ezért kellett tehát a helyzetet egy obstrukció által még nehezebbé tenni, hogy fölfelé bebizonyíthassák, miszerint a koalíció a monarchia nagyhatalmi állását a maga türethetetlen göggyével és elbizakodott sovinizmusával veszélyezteti. A pánszláv politikának más célja alig is lehet, mint a koalíció erkölcsi értékének leszállítása az egész Európa előtt.

A horvát obstrukciót azonban Kossuth letörte. Visszavonta a törvényjavaslatot, melyet rendeleti uton léptet életbe Természetes, hogy egy eseleleges új darabant kormánynak első dolga leend a horvátokkal egyezkedni, ami meginget lehetlenné fog válni, mert e hónap alatt a horvát közvéleményt a magyarság ellen évek hosszú sorára ellenségessé tenniök sikerült.

A tulzó nemzetiségi legfőbb érdeke, hogy semmi kérdést állandó megoldás elé vinni ne lehessen.

Ezért kár volt a horvát obstrukció illetén hátrálásos letörése. Mi vesztettünk sokat, a horvátok pedig elérték rejlett céljukat, a helyzet súlyosbítását.

Ennek a lépésnek az egész szláv sajtó azt a magyarázatot adja, hogy ime, a horvátok hatalmas akciói előtt a magyar sovinizmus meghátrált.

Ezt a magyarázatot deraválni kell. A magyar kormánynak meg kell mutatnia, hogy a horvátokat észreteríteni nemcsak akarja, hanem tudja is.

Véget kell szakítani a cirógatás rendszerének. Ha a horvátok a magyarság érdekköréből kiakarnak szakadni, jó lesz nekik még e szakítás előtt megmutatni, mit érnek magukban.

Cifrán és kényelmesen vannak berendezve. Egy csomó privilegiummal ellátva, kényeztetve, kegyelve, pártfogalva, holott a saját pénzük ehhez nem elégséges, a magyar állampénzéből luxiroznak

akkor, midőn az őket védő várfalait törekszenek aláásni.

Nem jó lenne-e már egyszer letörni ezt az unalmassá vált szláv göggyöt? A Magyarorszag pénzéből ne kapjanak egy fillért sem azok, kik a helyzetet mindenáron nehezítik. Tessék nekik költségvetést csinálni olyat, amelynek tételeit saját jövedelmeikből fedezni tudják. Tessék már egyszer azt a Muraközt egyházilag is kivenni a horvátok tutelája alól és ne tessék Fiume rovására Zágrábot kegyelni. Oldódjék meg az a fiumei kérdés is a Magyarország érdekei szerint és az állami egységnek vonassanak le összes következményei, azok is, amelyek a horvátoknak nem tetszenek.

Biegen, oder brechen. Vagy egységes a magyar állam, vagy nem. Ha nem egységes, tessék federalizálni minden utógondolat nélkül. Ha pedig egységes, akkor horvátprivilegiumoknak nincsen semmi helye. Tessék beérni azzal a kulturális és gazdasági szabadsággal, amelylyel itthon a nemzetiségi beérik. A román-ság itt majdnem hétszer annyi, mint a horvát elem. Ha ez a nép megtud lenni az 1868-iki 44. törvénycikk alapján, tessék azzal beérni Zágrábban is. Aki a magyarság által adott jogokkal visszaél, az elveszti e jogokat azonnal, mert ön-maga ellenére másnak jogot csak örült ember adhat.

Ez az, amit tanulnunk kellene a horvát obstrukcióból.

Csakhogy bajosan fogjuk ezt megtanulni. A mi kormányaink sokat szeretnek beszélni és tenniök nem lehet úgy, ahogy kellene Ausztria a szlávhegemonia és a federalizáció előestéjén ott áll ezen bomlasztó elem háta megett. Nem az igazi horvát népérdekekért folyik a harc, hanem a szláv-ság világhatalmi törekvései tolatnak előtérbe.

Magyarországé lesz a jog, Ausztriáé az előnyök. A horvátok, a magyarok, a szerbek, a csehek, a románok csak egy tégl a központi hatalom érdekeinek nagy épületében. A nemzetek, a népek emésszék, marják egymást: a »nagy egész« együtt marad, szolgál és fizet. A cél pedig ez és nem egyéb. Ha nem így volna, a horvátokkal lehetne még okosan is beszélni.

Gedeon.

A mai naptól kezdve! PFAFF-nál
Valódi Panama kalapok 6 frt. 50 és 10 frt.

Politikai hírek.

A külügyminiszter a királynál. Call báró külügyminiszteri osztályfőnök ma reggel 7 óra 12 perckor Ischlbe érkezett és a Bauerszállóban szállt meg. Megérkezése után hosszabb ideig tanácskozott Aehrenthal báró külügyminiszterrel, aki délelőtt 11 órakor elment a király villájába, hogy jelentést tegyen ő Felségének Desioba és Racconigibe tett utazásának eredményéről. Ma délután fél 3 órakor ebéd lesz, melyre Aehrenthal báró, Call báró és Gagern báró hivatalosak.

A hazai ipar fejlesztése. A hazai ipar fejlesztéséről szóló törvényt kísérő rendelet ma jelent meg a hivatalos lapban. A rendelet megmagyaráz minden paragrafust és elmondja, hogyan kell azt értelmezni. Érdekes a rendelkezés az a része, amely a »hazai ipar« fogalmát határozza meg. E szerint a »hazai ipar« ez:

»Hazai ipar révén« fedezettnek tekintendő valamely ipari szállítás vagy munkát akkor, ha az iparcikket vagy munkát a magyar szent korona országai területén működő gyár, ipartelep (műhely) vagy vállalat (alkalmi egyesülés) teljesen magyar állam területén készítette, illetve teljesítette.

A hazai származás megítélésénél tehát nem a beszerzés (vásárlás), illetve teljesítés helye, hanem mindenkor azon gyár, ipartelep, ipari műhely, vállalat (alkalmi egyesülés) telephelye mérvendő, mely a kérdéses cikket — ha ez egyáltalán lehetséges — hazai termésű vagy gyártású anyagokból hazai és pedig elsősorban magyar honos műszaki és munkaerők alkalmazása mellett előállította, vagy a munkát hazai és pedig elsősorban magyar honos műszaki és munkaerők alkalmazása mellett — lehetőleg hazai termésű vagy gyártású anyagok felhasználásával teljesítette.

Az osztrák miniszterelnök nyilatkozata. Beck báró osztrák miniszterelnök a horvát kérdésben tett interpellációra kijelenti, hogy ő ebben a kérdésben az 1867. XII. t. c. által meghatározott jog alapon áll. A monarchiában csak két tényezőt ismer t. i. az

osztrák és magyar országgyűlést. Az osztrák kormányt ezen álláspontjától semmi befolyás nem fogja eltántorítani.

Százmillió korona munkás nyugdíjra. Míg a nemzetközi szociáldemokrácia az osztrákgyűlölködés féktelen veszedelmével és a forradalmi ábrándok véres reménységével tartja együtt »elvtársait«, addig a keresztény szocializmus a gyakorlati élet mezején igyekszik a népjólétet emelni és fokozni. Üres frázisok, vérmes ígéretek és állok hitegetés helyett valódi népművelő, népszerítő akciót kedvezményez a keresztény szocializmus. A világvárosiak összes polgármesterei között szociális szempontból Lueger Károly a legkitűnőbb. A bécsi polgármester most Ausztria szociálpolitikai törvényalkotásai között is maradandóan beírta a nevét. A parlament tegnapi ülésén bejelentte, hogy indítványt nyújt be, hogy az állam százmillió koronát adjon a munkások agykori és rokkantsági biztosítására. Az egész Ház tüntető helyesléssel fogadta a tervet, amely tehát nem sokára valóság lesz. Lueger bátor kezdeményezése folytán tehát százmillió koronát kaptak a segélyre szorult munkások. Merik-e becsülni ezt a keresztény-szocialista vívmányt a csak lármázni tudó szociáldemokraták? (Alkotmány.)

A desiói találkozás eredménye. A Taegliche Rundschaineik jelentik Bécsből: Megbízható forrásból arról értesülünk, hogy Desióban nem kötöttek újabb írott egyezséget, mert mind a két kormánynak az a felfogása, hogy a meglévő szerződések, különösen Albánia és Macedónia dolgában teljesen elégségesek. A bolgár királykérdést, amelyet nem vettek aktuálisnak, teljesen kirekesztettek a tanácskozásból.

Szédelgés politikával. Tenodi György, a tanárképző végzett növendéke, a horvát-magyar konfliktust ügyes szédelgésre használta fel. Megjelent Frank József a horvát tuzók vezére előtt s ott felajánlotta szolgálatát mint hirlapíró s egyuttal esetenként 50—50 koronát kért szolgálataiért. Csalása most kiderült, va-

lamint az is, hogy hirlapíró sohasem volt. Frankon kívül ilyen módon több politikustól is csalt ki kisebb-nagyobb összeget.

A tanítók választása a közgazgatási bizottságban.

— A felebbezéseket elutasították. —

A nagyváradai községi iskolaszék által legutóbb megejtett tanítók és tanítónők választása ellen, mint említettük, három felebbezést adtak be. Két érdekelt fél és a városi főügyész felebbezték meg a választott, főleg azért, mert azokat a tanárokat, akik már 4—5 éve megelégedésre működnek a közs. iskoláknál mint kisegítők, a választásnál mellőzték s nagy részben idegeneket választottak be.

Előre látható volt, hogy a közgazgatási bizottságnál elutasítás lesz a sorsuk a felebbezéseknek, amelyeket tegnap rendkívüli ülésben tárgyalt a közg. bizottság.

A tegnapi felszólalások is igazolják, hogy a választásnál mellánytalanul járt el az iskolaszék többsége a mellőzött kisegítőkkal szemben s csupán azért hagyták jóvá a választást, mert az teljesen a törvényes formák között ment végbe s alaki hibát nem találtak.

A közgazgatási bizottságban elhangzott magyarázatok után is kétséges azonban, hogy az esetleg beadandó újabb felebbezések felett melyik forum illetékes határozni. Az, hogy a Várady István megválasztásánál, vagy az okányi tanító választásánál a közgazgatási bírósághoz intézett felebbezéseket a tanfelügyelő a kultuszminiszterhez küldte s azt ott el is intézték, még nem bizonyítja a miniszter illetékességét. Ez még tisztázásra vár, azzal a kérdéssel együtt, hogy a város kötelezze a megválasztott tanítók választásának jóváhagyását kieszközölni a miniszternél.

A közgazgatási bizottság rendkívüli ülésének lefolyása a következő volt:

Glacz Antal főispán elnökölt s jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Fe-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az utitárs.

Mind a ketten Sydneyben szálltak fel a Marseillebe induló hajóra.

Vincent Lair egyike volt azoknak a tudomány-szomjas ifjaknak, kik a mostani divat szerint könyvtanulmányaikat világméretű uttal szokták kiegészíteni. Alig múlt huszonöt éves, pelyhes szőke szakállja és kissé hajlott dereka volt s nyílt tekintete csodálkozni látszott mindenben, amit látott. A fiatal ember egyenesen Franciaországba utazott.

Jacques Deleuze ellenben, — úgy látszott — szórakozás céljából utazgatott. Magas, nyurga és elegáns fiú volt, barna, már kissé őszülő hajfűrtökkel. Első tekintetre látszott rajta, hogy inkább az élet vénitette meg, mintsem az évek száma. A távolban révedező tekintete, arcának mélabus kifejezése azokra a nomádokra emlékeztetett, akikkel az ember minduntalan a hajóhidakon találkozhatik s akik pihenés nélkül róják a világ útjait. Jacques Deleuzenek e pillanatban sejtetnie sem volt arról, hogy hova tart s a véletlenre, az alkalomra bízta, hogy hol szálljon ki a hajóból.

Vincent Lair és Jacques Deleuze a hajó indulásakor még nem ismerték egymást. Am utjaik csakhamar kereszteződtek. Az egyiknek élénk kíváncsiságát érdekelte, a másiknak hallgatólag és a magányt kedvelő természetét s ezt

az utóbbi rokonszenvenek vette. Szóba elegyedtek egymással s ezzel meg volt törve a jég. Az Indiai Óceánon és a Vörös Tengeren, a hosszú, forró napok és a nyomasztó éjjelek alatt megszokták, hogy a nap bizonyos részében találkozzanak és gondolataikat kicserélik.

Mikor a Szezi-csatornán áthaladva, a Földközi Tenger vizeire értek, már jóbarátokká lettek s e barátságtól indítva, Jacques Deleuze mind tovább kísérte Vincent Lairt Franciaország felé.

— Ön Marseilleben fog partra szállni, meglátja!

— Oh nem! Nem akarok oda visszatérni . . . Az utolsóélti állomáson kiszállok . . .

Ez az utolsóélti állomás Szicília volt.

A választ megelőző éjszakán a két jóbarát szivarozgatva csevegett a gőzös fedélzetén.

Az éjszaka kimondhatatlanul szép és derült volt. Az égboltozatról a fogyó hold halvány sarlója ezüstszinű fénykévéket szórt a tengerre. Az utasok és matrózok lassanként aludni tértek. A két fiatalember köpenyükből burkolva egymás mellett ült a fedélzet hátsó részén. Csevegésüket hosszas hallgatás követte.

Jacques Deleuze egyszerre csak megérintette utitársa karját.

— Nem kérdezte ön sohasem magától, hogy én miért utazom folyton?

— De igen. Am mindig óvakodtam, hogy a kérdésre feleletet is adjak . . .

Ez a távolbalátás és tapintatos mérséklet

mélyen meghatotta Jacques Deleuzet, aki melegen megszorította Vincent Lair kezét.

— Ön világméretű utjában kétségen kívül nem találkozott szerencsétlenebb emberrel, mint én vagyok, — szólt szomorúan.

Vincent Lair mitsem felelt s egy taglejtéssel akarta visszatartani Deleuzet esetleg kínos emlékeinek közlésétől. A két barát újra a tenger felé fordította fejét, amelynek apró hullámai fémes fényben ragyogtak. Am Jacques Deleuze visszaemlékezései oly intenzívek lettek, hogy okvetlenül szavakat kellett keresnie azok ecsetelésére.

— Anyám, — szólt, — akkor halt meg, amikor én születtem . . . Azt hiszem, ideges és ábrándozó természetű volt s hogy én is tőle örököltem e tulajdonságokat. Atyám nem nősült meg újra. Egy velünk barátságos viszonyban levő családdal éltünk közös háztartásban, melynek leánya velem nevelkedett . . . Én ezt a leányt szerettem. Szerettem gyermekkoromban, szerettem, mint ifjú, szerettem, mint fiatal férfi. . . . Még pedig örültem!

Jacques Deleuze hangja remegett s a hold halvány fényénél arcán visszatükröződött mély megindultsága.

— Ő is szeretett, — folytatta akadozva. — Én közöltem atyámmal szerelmünket s azt az elhatározásunkat, hogy feleségül fogom venni imádottamat . . . Atyám nem engedte, a leány szülei sem, pedig a leány szeretett . . . de valami gazdag férj volt kiszemelve részére . . . És végül . . . s épen ez volt, ami romlásba

renc főjegyző, Virágh Béla kir. ügyész, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Varró Domokos kir. főmérnök, dr. Barótky Akos v. főorvos, dr. Hoványi Géza, Hlatky Endre, Mezey Mihály, dr. Berkovits Ferenc, Sulyok István, dr. Radó Ignác, dr. Cseresznyés Béla aljegyző és a városi ügyészi hivatal képviselőiben dr. Tóth Ferenc tb. alügyész.

Az ülés megnyitása után Vasady Lajos kir. tanfelügyelő mint előadó betérjesztette a legutóbbi tanító és tanítónői választásról szóló iskolaszéki ülés jegyzőkönyvét s a választás ellen Leslyán Béla tanító, özv. Krüger Viktorné tanítónő és Dús László v. főügyész által beadott felebvezéseket.

Vasady Lajos előadó határozati javaslatot terjesztett elő, hogy a közigazgatási bizottság a választást, a felebvezések elutasítása mellett hagyja jóvá, s a választási iratokat jóváhagyás végett hivatalból a vallásügyi miniszterhez terjessze fel. Felebvezések 15 nap alatt adhatók be s azok szintén a miniszterhez küldendők elbírálás végett. A felebvezések elutasítását a kir. tanfelügyelő azzal indokolja, hogy Leslyán Béla felebvezése elutasítandó, mert a tanítóképző intézetekre vonatkozó szabályzat szerint 19 éves korig a képesítő bizonyítvány nem adható ki, s így a 19 évesnél ifjabb tanítók rendes tanítóknak sem választhatók meg. — Özv. Krügerné felebvezése szintén nem volt elfogadható, mert az abban hivatkozott miniszteri rendeletek régiek s nem vonatkoznak a községi iskolákra, ő különben is csak ideiglenes tanító volt s megválasztása nem volt kötelező. — Így a Dús László felebvezése sem vehető figyelembe, mert arra nem lehet befolyásolni az iskolaszéket, hogy kiket válasszon meg.

Varró Domokos kérelmére ezután a felebvezéseket felolvasták.

Varró Domokos még kérdést tett, hogy Krügernével szemben minő képesítésű tanítónőt választottak?

Vasady Lajos ezt nem mutathatja ki, mert a jelöltek nem voltak szembeállítva. A megválasztottak között 2 kitűnő, 6 jeles, 1 jó képesítéssel bír.

Hlatky Endre szerint nem mindig a képesítő jöhet számba, mert akkor Krügernének kellett volna megválasztani, aki polgári iskolára is kitűnő képesítéssel bír. Az életben sokszor a kitűnő képesítéssel bíró nem érvényesül s a gyengébb képesítésű kitűnően beválik. A törvény sem mondja ki,

hogy a kitűnően képesített választandó meg. Nem ösmeri törvény szakaszt, amelynek alapján a választás megsemmisíthető lenne. A kisegítő alkalmazása mindég törvénytelen volt, ő ilyenek alkalmazását nem helyeselte, mert ez a törvény kijátszása, spórolás miatt. De a kisegítő alkalmazása lavina szerűen nőtt. Az iskolaszék éppen ezen akart némileg segíteni, mikor a 12 állást rendszerezette. A kisegítő azonban nem okvetlen kell megválasztani. A főügyész csak most felebvez, holott jól tudta, hogy a kisegítő alkalmazása törvénytelen. A választás előtt felebvezett volna. Most nem lehet a választást megsemmisíteni; majd dönt a miniszter.

Dr. Radó Ignác soha sem helyeselte a kisegítő alkalmazását, mert tagadhatatlanul *ezzel szemben erkölcsi kötelesség van a város*. Azonban ezért bárki lehet hibás, csak a tanítók és tanítónők nem. Aki 3—4 évig kisegítő, *méltánytalan a mellőzése*. De a választást megsemmisíteni nem lehet. Felveti a kérdést, hogy akik a választásnál szavaztak s tagjai a közigazgatási bizottságnak, most dönthetnek-e a kérdésben?

Glac Antal főispán kijelenti, hogy ezek most nem szavazhatnak.

Varró Domokosnak a meggyőződése, hogy ha valaki 4—5 évig kitűnően bevált mint kisegítő, a választás alkalmából *figyelembe kellett volna venni*. A határozati javaslatot azonban most el kell fogadnia.

Rimler Károly polgármester elfogadja a határozati javaslatot, annak a pontnak kivételével, hogy a választások jóváhagyás végett hivatalból felterjesztendők a miniszterhez. Ezt soha sem tették, mert a város autonómiáját érinti. Csak ha újabb felebvezést adnak be, akkor terjesztendő fel a választás elbírálás céljából a miniszterhez. Erre nézve hivatkozik a törvényre.

Dr. Tóth Ferenc kérdést tesz, hogy a Krügerné felebvezésében felsorolt és idézett miniszteri rendeletek érvényben vannak-e. *Ha az azokban felhozott rendelkezések a felekezeti iskolákra vonatkoznak, akkor vonatkoznak a községi iskolákra is*. Krügernének *szerzett jogai* vannak a miniszteri rendeletek szerint. Ezt figyelembe ajánlja a bizottságnak. A főügyész felebvezésének indokait nem teszi magáévá, de megvédi a széket. A főügyészt nem terheli mulasztás, hogy előbb nem lépett fel a kisegítő alkalmazása ellen. Ha mulasztás történt ez irányban, úgy az *csak a tanfelügyelőt ter-*

heli, mert a kisegítő alkalmazását nála mindég bejelentették s ő jóváhagyta azt.

Vasady Lajos azért nem kifogásolta a kisegítő kinevezését, mert utólag már nem akart a várossal szembe helyezkedni. A hivatkozott miniszteri rendeletek nem vonatkoznak a községi iskolákra. A választás most teljesen törvényes alapon ejtett meg. Ezután fejtegeti példákkal, hogy jóváhagyás végett a választást a miniszterhez fel kell küldeni. A felebvezéseknél is a kultuszminiszter magát illetékesnek mondta ki, amit példákkal bizonyít.

Rimler Károly a felebvezési fórumok megállapítását kívánja, s vitatja ismét, hogy a közigazgatási bizottság határozatát csak felebvezés esetén kell a miniszterhez küldeni. Felebvezés nélkül nincs szükség a miniszter jóváhagyására a választásokat illetően, csak ahol az államsegély van.

Sulyok István szintén ahhoz szól, hogy hivatalból fel kell-e küldeni a választásokat jóváhagyás végett. Tisztázni kell, hogy államsegélyt élvez-e Nagyvárad. Ha igen, akkor fel kell küldeni. Eddig soha nem tették s nem kifogásolta a miniszter. Ezért most se tegyék. Elfogadja azt, hogy ha felebvezést adnak be, azt a közig. bírósághoz terjesszék fel.

Hlatky Endre nem róta fel hibának, hogy a v. főügyész eddig nem szólalt fel a kisegítő ellen, csak feltűnőnek találta, hogy most felebvez ez iránt.

Virágh Béla fontos állami szempontból szükségesnek tartja, hogy mindég a miniszter hagyja jóvá a választást; ez különösen a periferiákon szükséges. Az autonomia ezen kérdésnél nem jöhet szóba.

Glac Antal főispán kimutatja, hogy az állam a segélyt nem az iskolának, hanem a tanítói állásoknak adja. A megválasztott tanítóknak nincs államsegélyük, csak most kérik azt.

Ezután a határozati javaslathoz képest a felebvezéseket elutasították. A választást azonban csak az esetben terjesztik fel a kultuszminiszterhez, ha az ellen újabb felebvezést adnak be.

Ezzel véget ért az ülés.

A tasnádi vasut.

Küldöttség a főispánnál.

A vármegye területén alig van már olyan hely, hol vasut ne volna s így a községek fejlődése elő ne lenne mozdítva. Egymásután lépnek fel vállalkozók, kik a megye különböző részeinek vasut hiányát fedezik fel s azok vannak, hogy rövid időn belül hozzáférhetőbbé tegyék az eddigi nehezen megközelíthető községeket.

Mégis e nagy mozgalomban van a megyében három olyan község, mely el van szigetelve a legjobb vonalaktól, melyeken terményeit értékesíteni tudná. Ez a három község Szalacs, Vasad, Gálospetri.

A három községet már tervbe vették egy vasuti vonallal összekötni Érmihályfalvától Tasnádig. A vasut építésére az előmunkálati engedélyt is megnyerte egy vállalkozó s most már csak az anyagiaktól függ, hogy a vasut terve megvalósítható legyen.

Az érdekelt községek örömmel ragadták meg a tervet s erejük megtesztelésével meg is szavaztak 100000 korona értékű részvényjegyzést. Ez az összeg azonban még igen kevés ahhoz, hogy a vasut felépüljön. A községeknek most minder reményük a megye törvényhatóságában van s ennek támogatásától teszik függővé a községek haladásának, fejlődésének előmozdítását.

Tegnap ez ügyben a három község képviselőtestülete s az érdekelt földbirtokosok

vitt . . . nem tudtam lemondani róla . . . szerettem tovább, örültem, mint valaha . . . Azután megöltem! . . .

Jacques Deleuze ez utóbbi szavakat egyhanguan, minden hangsúlyozás nélkül ejtette ki, miközben tekintete a távolba révedezett. Aztán élénken hozzátette:

— Most is szeretem! Örökké szeretem . . . A váratlan, csaknem hirtelen fordulat meghökkenítette Vincent Lairt és felkeltette kíváncsiságát.

— És nem tudta meg senki?
— Nem, soha . . . senki a világon!
— És hogyan vitte véghez?

— Nyáron volt és falun. Atyám birtoka és barátainké szomszédos volt. Egy mély tó választotta csak el a kettőt egymástól. Egy este, midőn fájdalmat kiűzött a szabadba, a parton, egy karfához támaszkodva megláttam a leányt . . . Kétségen kívül rólam ábrándozott . . . A homályban lassan mögéje lopódtam s a karfán keresztül belelöktem a mély vízbe . . .

Mély csend követte szavait.

Vincent Lair Jacques Deleuzere tekintett. A szerencsétlen ember sötét köpenyében burkolva olyan volt, mintha a balsors szobra lett volna.

A levegő hűvösre vált. Lair elbucszott és aludni tért. Jacques Deleuze egyedül maradt a fedélzeten.

Las-anként eszmélni kezdett. Evek során

át féltve rejtett titkát ime elárulta — egy idegennek.

A legellentétesebb érzelmek viarzottak szívében. Felkereste kabinját, de aludni nem tudott.

Másnap a reggelinél találkoztak. Vincent Lair kezét nyújtott neki, de a kézzsorítás nem volt olyan, mint máskor.

Néhány órával később kikötöttek Szicilia partján. Jacques Deleuze nem szállt ki. A hajón maradt.

— Lásna, ön velem jön Marseillebe!

Valóban, Jacques Deleuze többé nem tudta elhagyni Vincent Lairt, mióta ez titkának tudója volt. Lázasan, remegve figyelte minden lépését és szíve mindannyiszor megdobbant, ha mással látta beszélgetni. Nyugtalanágát növelte, hogy Lair kerülni látszott őt s amaz emlékezetes este óta sohasem tudott vele egyedül találkozni.

Egyszer mégis találkoztak. Az érkezést megelőző éjjel volt, a tea-óra után. Jacques Deleuze nyomasztónak találta a terem levegőjét és felment a fedélzetre. Hűvös szél járt és a tenger erősen hullámzott. A csaknem teljesen néptelen fedélzet hátulján a karfához támaszkodva egy férfi állt és nézte a hullámok játékát.

Jacques Deleuze megismerte Vincent Lairt.

Azután hirtelen átkarolta s a karfán keresztül belelökte a tengerbe.

Gaston Rageot.

küldöttségileg keresték fel a főispánt s kérték, hogy lépjen közbe, miszerint a megye anyagi támogatását ne vonja meg, hanem járuljon hozzá olyan összeggel, mely a vasut felelőtlenségét lehetővé tegye.

A küldöttségnek a főispán megígérte támogatását s átvette tőlük az előkészített kérelmet, melyet az alispáni hivatalhoz tett át.

Az új vasut a megye forgalmára igen nagy kihatással lenne, mert a Szilágyság és Biharmegye között létesítene egy igen kényelmes összekötő vonalat. A Szilágyság is erősen felkarolta a vasut ügyét s tetemes anyagi áldozatot fog meghozni, csak hogy megvalósulhasson az új vonal, mely a jelenlegi óriási kerülő utat tenné fölöslegessé.

A vasut ügyével a szeptemberi közgyűlés fog foglalkozni.

Anarchia egy községben.

A főszolgabíró csendőrséget kér.

A belényesi járási főszolgabíró tegnap jelentést tett az alispánnak, melyben hihetetlen dolgokat ír le a járási területén lévő Belényes-Ujlak község közbiztonságáról. A jelentés a községet rettenetes büntéseknek tünteti fel, melyben a bosszu annyira uralkodik, hogy a hatóságok a legnagyobb erőmegfeszítéssel sem képesek bármilyen ügyben a nyomozást megtartani.

A korcsmai verekedések napirenden vannak. Gyujtogatások, utcaibotrányok, mások megkárosításai egymást érik. A bosszu műveinek illusztrálására felemlíti a főszolgabíró, hogy e hó 12-ike óta Plastyin János szőlőjében 560 drb szőlőtökét kivagdaltak, ugyancsak ennél az embernél a kukoricavetést másnap kitépték, hasonlóképpen a dinyevetést is, Bálint Józsefnek tengeri termését egy éjjel kihuzgálták a földből. Balogh Balásznak káposzta termését huzgálták fel és semmisítették meg ismeretlen tettesek. Másoknak éjjel a házaikat kövekkel ostromolják.

A gazemberek egész serege tartja rémületben a lakosságot. Ezek a kipuhathatatlan egyének revolverrel lövöldöznek az utcákon s nem engedik meg, hogy valaki az utcára kilépjen az alkonyat beálltával. A lakosság békés természetű része egymásután kapja a névtelen leveleket, melyekben előre bejelentik a gazemberek, hogy ilyen vagy olyan merényletet fognak ellene elkövetni. A fenyegetéseket be is váltják, s ezeknek az embereknek kilétüket nem tudják kipuhatolni, mert a lakosság nem mer felvilágosításokat adni.

Az előjáróság képtelen megfékezni a dühöngő romlottságot, mert nem rendelkezik megfelelő eszközökkel. Május hónap hozott ugyan a község képviselőtestülete határozatot, melyben csendőrséget kért olyképen, hogy a jelenlegi sólyomi őrs helyezzessék át oda, de ez a kérelem eredménytelen maradt. Most a főszolgabíró kéri az alispánt, hogy hasson oda, miszerint a község csendőrséget nyerjen. Ha a sólyomi őrsöt nem helyezhetik át Belényes-Ujlakra, úgy új őrs szervezését eszközölje ki az alispán.

A község botrányos közbiztonsági állapotára tekintettel valószínű, hogy rövid időn belül lesz csendőrség Belényes-Ujlakon, mert ez ideig nem volt tulajdonképpen olyan ok felhozva, mely állandó őrsöt kívánt volna; a mos-

tani főszolgabírói jelentés azonban oly éles illusztrációkkal szolgált az ottani állapotokról, hogy azok megkövetelik a csendőrséget.

A jelentés semleges intézkedése esetén a többször említett községben előre láthatatlan botrányok fognak keletkezni, mert a romlottság napról-napra nagyobb teret hódít magának.

Kegyetlen adóvégrehajtás

vagy

Gyilkosság a Wolff erdőben

A nyári kacsák hírei légiója ez idén elérte országos rekordját a bihari adókegyetlenségek híresztelésével. Nem tudni mi célja volt az illetőnek vele, aki ezt a minden alapot nélkülöző kacsát szélnek eresztette, azonban megállapítható, hogy az nem egyéb, mint a koalíció és a végelgyengülésben kimúlt 67-es párt közötti állapotok kiélesítésére irányult munka.

A terv azonban rosszul sikerült, mert alig született meg, máris meg kellett halnia. Semmit sem értek el vele, amit talán akartak, azonban alkalmas volt a szenzációkat hajhászó lapoknak két napra szolgáló anyagot szolgáltatni.

Vidéki tudósítónk a tegnapi nap folyamán mind külön-külön jelentették, hogy meglepődve vették tudomásul a lakosok a rájuk erőszakolt adóvégrehajtási kegyetlenségeket, melyek valóság helyett csak egy pár lapban jelentek meg.

Természetes, tudósítónk mint illetékes egyének a szenzációs híreket megcáfolták, sőt jelentették, hogy az adóhátralékosokkal szemben mindig igen lojálisan jártak el s csak a végső eset volt az, mikor már a végrehajtáshoz kellett folyamodni a hatóságoknak. Dacára annak, hogy az idén nem lett kibocsátva az aratás tartamára végrehajtást felfüggesztő rendelet, mindazonáltal a végrehajtások csaknem mindenütt szüneteltek.

Ermihályfalvai tudósítónk jelentése szerint a lakosság mit sem tud a kegyetlen adóvégrehajtásról, de nem is tudhat, mert még az aratás óta nem foganatosítják a végrehajtásokat.

A sok mende-mondának s rémhíreknek az lett az eredménye, hogy a pénzügyigazgató tegnap minden főszolgabíróhoz körrendeletet intézett, hogy az esetleg végrehajtást eszközöző végrehajtók függeszessék fel munkájukat az aratás befejeztéig.

A rendelet a járási leg több részében egyszerűen tudomásul szolgált, mert olyan valamit, ami nem létezik, felfüggeszteni nem lehet.

Az országghírű kacsát besorozzuk a Wolff erdőben történt kegyetlen gyilkosság mellé.

UJDONSÁGOK.

* **Szent Vince napja.** Az igazi, Krisztus szive szerinti emberszeretet nagy szentjének, Paulai Szent Vincének ünnepét ma tartják a kath. egyházban és különösen a nevével elnevezett irgalmas nővérek szeretet házaiban. A nagy szent névünnepén ma, pénteken az irgalmas nénék nagyváradi rendházaiban is ünnepélyes szentmisék lesznek. A b. e. *Nogáll* János püspök által alapított réti Szent Vince intézetben reggel fél 9 órakor dr *Lestyán* Endre theol. tanár szent beszédet mond, 9 órakor pedig *Fetsner* Antal felsz. püspök segédlettel

infulás misét celebrál. Délután litánia lesz a rendház kápolnájában.

* **Drágább lesz a kenyér.** A budapesti malmok képviselői Déry Izidor elnökle alatt elhatározták az üzem korlátozását. Egyelőre csak hetenkint 1 napra szól a szünet, később azonban több napra is. Az egyezményt augusztus 1-én akarják életbeléptetni 1908. július 31-ig. Ennek következménye a liszt drágulása lesz.

* **Új járási orvos.** Glac Antal főispán dr *Szirmay* Kálmán nagyváradi gvakorlóorvost tegnap tb. járási orvossá nevezte ki.

* **Sztrájk mindenfele.** Megint a sztrájkok évadját éljük. S ebben Nagyvárad vezet, mert sehol az egész országban nincsen annyi munkabeszüntetés, mint nálunk. A csizmadia munkások már régebben sztrájkolnak. A Moskovits Faikas cipő gyárában most ért véget a sztrájk, amely már hetek óta tart. Tegnap sikerült a kibékítés *Giraud* Árpád alkapitánynak. De az eredmény vajmi kevés; néhány fillér béremelést értek el csak a munkások. Hétfőn munkába állanak. A bádigos és szerelő munkások sztrájkja még mindég tart; ma, pénteken lesz az újabb békéltetési tárgyalás. Tegnap Incze és társa, továbbá Rendes Vilmos téglagyárában szüntették be a munkát a kisegítő, ki és behordó munkások. A Rendes téglaveetőben megkapták a követeléseiket, s így délután már ismét munkába állítottak. Az Incze gyárban azonban megtagadták a munkások követeléseinek teljesítését. Ezek a munkások a gyártelepen laknak s ha ma pénteken reggel nem állanak munkába, kilakoltatják őket.

* **Patika engedély.** Köröstarján községben patikajogot nyert vagy három hónapja Ritter Antal gyógyszerész. Patika van, de gyógyszer még mindig nincs. Vajon mire véli a napot a gyógyszerész ur?

* **Merénylet egy vonat ellen.** Aradról az a hír érkezett, hogy a 602. számú gyorsvonat alá egy vasuti hidnál dinamitot tettek. A dinamit felrobbant, de az se a vonatba, se az utasokban nem tett kárt. A hirt eddig sem meg nem erősítették, sem a részletekről jelentés nem érkezett.

* **A Duna áldozatai.** Május 25-én a Duna borzalmas pusztítást vitt véghez Torontálmegyében. A rettenetesen megáradt víz áttörte a gátakat s három községet és pedig Borcsa, Barányka és Rudolfsnád községeket teljesen elpusztította. A kár 1.560.000 koronára tehető. A víz házakat rombolt le, megtakarított gabonát pusztított el, a vetéseket elmosta, úgy hogy a három község lakossága a nyomoruságra jutott. A károsultak felségélyezésére most Torontál köriratot intézett minden vármegye törvényhatóságának, hogy közadakozással legalább 200.000 koronát gyűjtsenek össze, melyből talán feltudják építeni a viz által elpusztított házakat.

* **Vasut Össitől Tenkéig.** Az össi váradvelencei összekötő helyi érdekű vasut kérelmére a kereskedelmi miniszter Bihar-püspöki állomásból kiágazólag a Tenkéig illetőleg a társaság vasut vonalának beágaztáig tervezett vasut kiépítésére vonatkozólag a közigazgatási bejárást elrendelte s annak határidejét július 27-ére tűzte ki. A bejárást *Dubsky* Alfréd műszaki tanácsos fogja vezetni. A rendeletről úgy a megye mint a város törvényhatóságát értesítette a miniszter.

* **Egy régi rendőr halála.** A nagyváradi rendőrség egy régi, kiérdemült tagja, *Sipos* József nyugalmazott rendőr tegnap, 84 éves korában meghalt. Az öreg régi, tipikus alakja

volt a rendőrségnek; 30 évig szolgálta a várost s büszke volt rá, hogy három főkapitányt kiszolgált. Öregebb napjaiban már mint ajtónállót alkalmazták a főkapitánynál, a mindég csinos, erősen kipedrett bajuszu, magas termetű embert, aki kilenc évvel ezelőtt lépett nyugalomba. Ee ezután is keresett foglalkozást. A szilgiet színházhoz állott eszenként diszben a főbejártnál s a felvonások alatt elmerengett a régi jó világról, amikor még karddal az oldalán szolgálta a várost. Eltemetéséről a város gondoskodik.

* **Uránia.** A közönség által annyira megkedvelt Uránia, mely a Pannoniában szórakoztatja nap mind nap után az érdeklődőket, most teljesen új műsorral tart előadásokat. A tegnapi előadáson többek között be lettek mutatva a következő kép-k. Velence, Spanyol bikaviadal, Izland hold ténynél, Szent Bernát szerzetesek, Japáni álom, Angol tűzijáték, Falusi tüzoltók, Jegesmedve vadászat, Átváltozó művész. Az új képek mind érdekfeszítőek, s olyan jelenetekkel vannak részletezve, melyek állandóan lekötik a figyelmet. Az igazgatóság legközelebb meg fogja kezdeni a tudományos előadásokat is, ami csak növelni fogja az érdeklődést. A modern, szép és olcsó szó akoztató helyet ajánjuk a közönség figyelmébe.

* **Gyilkosság bosszúból.** Vasárnapi számunkban megemlékeztünk arról a borzalmas gyilkosságról, melyet Percze Miklós követett el Bogdán Szóvárhegyen. A margitai járásbírósg most fejezte be ez ügyben a vizsgálatot, ami azonban nem a teljes vizsgálat befejeztét jelenti ez csak akkor fog megtörténni, mikor a tettes kézre kerül. A vizsgálatról tudósítónk a következőket jelenti. Percze Miklós Balázs Tógyert 18 késszurással megölte. A késszurások közül kettő föltétlen halálos volt, ez a két szúrás az 5. és 6. bordák közé hatolt s ott igen nemes szerveket sértett meg. A hullát felboncolásánál dr Szántó Jakab és dr Sugár Bertalan orvosok s az aljárásbíró voltak jelen. A megtartott nyomozás során megállapították, hogy Percze bosszúból ölte meg Balázst. A két ember között a vizálykodás korcsmban keletkezett. A gyilkos Kövesd felé menekült s a mai napig sem sikerült a csendőrségnek elfogni. A gyilkos Kövesden bort ivolt s onnan az erdő felé menekült, valószínű, hogy bevette magát a nagyterjedelmű erdőbe, mi által nagyon megnehezítette a nyomozást. A csendőrség erősen reméli, hogy körülzárással még a mai napon elfogja a gyilkost.

* **Tűz a vidéken.** Margitáról jelenti tudósítónk, hogy a járás területéhez tartozó Tóti községben tegnap este Papp Imre háza kigyulladt s azt, valamint a mellette lévő istállót is teljesen elhamvasztotta. Az eddigi vizsgálat még nem tudta megállapítani a tűz keletkezésének okát.

* **Osztálysorsjáték.** A tegnapi nap folyamán a következő számokat huzták ki nyeménynyel:

80.000 koronát nyert: 110645.
25.000 koronát nyert: 83879.
10.000 koronát nyert: 82551 89690.
3000 koronát nyertek: 4247 45373.
2000 koronát nyertek: 10759 21760 113456.
1000 koronát nyertek: 8230 24616 35640 40125 56758 65907 98268.
500 koronát nyertek: 4482 7496 11700 16892 21287 24420 32594 36083 37831 38574 40064 49349 49553 63399 66390 68183 69280 74508 76728 80335 85142 85733 85888 95445 96815 112861 113006 115738 120388 121832.
A többi kihuzott számok 130 koronát nyertek.

* **Kőcse Antal az Emkében.** Kőcse Antal a kitűnő fővárosi cigányprimás ma este teljes zenekarával az Emke kávéházban hangversenyez.

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló gyűlése. A koldusápoló és Szt. László figyermek menedékház igazgatóválasztmánya tegnap délután ülést tartott *Palotay* László prelátus-kanonok elnöke alatt. A gyűlés tudomásul vette elnök azon intézkedését, mely szerint 8 árva fiut vett be a Szt. László intézetbe. Az intézeti szegények közt a nőknél minden hely be van töltve, a férfiaknál négy üres. Jelentette továbbá az elnök, hogy a Frint-hagyaték a pénztárba utalványoztatott s hogy b. e. Vinkler püspök 8000 koronát hagyott végrendeletileg az intézetnek. Elhatározta a választmány, hogy az egylet legnagyobb jóttevőjének, Vinkler püspöknek az emlékére gyászünnepélyt rendez, melyen a boldogultnak *Böszörményi Géza* által festendő arcképét leleplezik s dr *Hoványi Gyula* emlékbeszédet mond. A kegyeletes emlékünnepélyt ez év végén fogják megtartani.

TÁVIRATOK.

Kossuth Herkulesfürdőn.

Budapest, július 18. Kossuth Ferenc ma d. u. 12 óra 30 perckor megérkezett Herkulesfürdőre. A fürdő társaság 4 es fogatán hajtattott a vasut állomásról a telepre, hol a közönség nagy tüntetéssel fogadta.

Udvari ebéd.

Ischl, július 18. A király ma délután fél három órakor udvari ebédet adott, amelybe Aerenthal báró s több előkelő politikus is részt vett.

Vasuti merénylet.

Budapest, jul. 18. A Budepest—Arad—Predeál közt futó vonat ellen Branyicka és Déva állomások között elkövetett merényletről megjelent a hir jelentés. A két állomás között levő hidnak II-ik mezejét a dinamit robbanás 58 méter hosszúságban megrongálta, a sinek 30—40 méter yi távolságra elvetődtek. A lokomotiv idejében megállott, a vonat ablaki a robbanástól bezuzódtak. Az utasok közül senki sem sérült meg.

A tettesnek nyomában van a rendőrség. A dévai szeszgyár kocsát a merénylet után agyonlőve találták. A tettesek valószínűleg oláh munkások, kiknek tettéről a kocsis tudott s a felfedezéstől való félelmükben nyilkolták meg.

Gyilkos ügyvéd.

Karlsruhe, jul. 19. Has ügyvédet itt elfogták azon vád gyanuja alatt, hogy anyósát 1906. évi nov. 6-án meggyilkolta. Az ügyvéd a gyilkosságot tagadja.

KÖZGAZDASÁG.

Az aratás. Margitáról jelenti tudósítónk, hogy az aratás jelenleg olyan stádiumban van, miszerint alig van még termés, mely le nem volna kaszálva, sőt a legtöbb helyen már a cséplési munkálatok is megkezdődtek. Az eddigi próba cséplések szerint az idej termés sokkal gyengébb, mint az előző évi volt. A sárréti járás főszolgabirája tegnap tette meg jelentését az aratási munkálatokra vonatkozólag az alispánhoz. E jelentés szerint a Sárréten az

aratás minden jelentősebb mozzanat nélkül folyt le ez ideig s nincs is kilátás rá, hogy komolyabb események adják elő magukat.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, július 18.	
Buza okt.	50 kilogrammonként 10.66
Rozs okt.	— — — — 9.10
Zab okt. re	— — — — 8.10
Tengeri májusra	— — — — 6.15
Tengeri jul.	— — — — 8.31

Értéktözsde.

Budapest, július 18.	
Osztrák hitelrészvény	— — 651 50
Magyar hitelrészvény	— — 750 25
Lezámitoló bank	— — 492 —
Rimamurányi	— — 54 25
Osztrák-m. államvasuti részvény	660 25
Közuti vasut	— — 542 75
Városi villamos vasut	— — 287 —

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 július 18-án.	
Magyar aranyjáradék 4%	— — — 111.20
Magyar koronajáradék 4%	— — — 92.90
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — — 82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — 93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — — 189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — — 144.—
Osztrák járadék papirban	— — — 97.25
Osztrák járadék ezüstben	— — — 99.—
Osztrák járadék aranyban	— — — 116.—
Osztrák korona járadék	— — — 97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — — 150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — — 18.15
Magyar hitelbank részvény	— — — 750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — — 652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — — 660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — — 19.12
Német birodalmi márka	— — — 117.77
London vista	— — — 240.67
Páris vista a	— — — 95.20
70 márkás arany	— — — 23.52

NYILTÉR.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapk. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefr ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a birneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Irtta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. —

82.

(Vége.)

Mit mondjon neki? — gondolá a beteg. De Lensky nem várta; egy pillantást vetett a fehér arcra, aztán odasietett és karjaiba vette.

A Trinitá di Monti temploma mögött hajnali aranyba borult az égbolt és az egész szobát előzőnlötte a fény és világosság.

— Oh angyalom! Hogy üzhettél el magadtól! — ezek az első szavak, melyek a reszkető férfi ajkairól ellebbenek.

A beteg nem szól, csak ott nyugszik keblén, némán, akaratnélküli odaadással. Most utóljára érzi ereiben azt a jóléte, élesztő meleget, melyet Lensky közelében mindig tapasztalt. — Ossze akarja szedni magát; hisz még mondani akart neki valamit — bucsuképen. De mi is volt — mi? — Ah, tudja már! — Boris, — suttogja alig hallhatóan, — emlékszel még, akkor, dolgozószobádban — Pétervárt, — emlékszel, azt mondtad egyszer, mutassam meg az utat a csillagokhoz?

— Emlékszem galambom, emlékszem.

— Nem feleltem meg feladatodnak — suttogja szomorúan — bocsáss meg.

Egy pillanatig a férfi néma marad felindulásában; aztán ajkait, haját, szegény, átlátszó kezeit elborítja csókjaival.

— Megbocsájtani — én — neked — oh, szívem! Hogyan emelhettél volna még magadhoz, mikor én törtem össze szárnyaidat! — De most minden jól van; megtaláljuk ismét régi

boldogságunkat, kéz a kézben, úgy mint egykor. Te egészséges leszel, élni fogsz!

— Élni — susogja csaknem szemrehányólag — élni — és fejét rázza . . .

A férj hosszan, gyöngéden nézi és megjegyzi.

Arca még mindig angyali szép, de pompás testéből már mi sem maradt. Hogy fáj neki, amint az éles vonalokat látja, melyekkel alakja a takaró alatt lerajzolódik. Ez már nem a szerető nő, ki karjait feléje tárja, ez már csak angyal, mely áldani akar. Minden tisztázza van közöttük s az utolsó félénkség is eltűnt, mely Natáliát még feszélyezte.

— Igen — vége — suttogja, — még csak napokig — mennyi ez? — Három nap, — öt nap — oh, talán tovább is tart, az orvosok oly gyakran csalódnak! — Egyszer még kikocsizunk — együtt, — hogy a tavaszt lássuk — oda, hol a romok közt a mandulafák virulnak, — Szt.-Istvánnál, emlékszel — és a mikor érzen, hogy jön — az utolsó . . . a vég akkor ugyebár, akkor kezemenél fogsz fogni s elkísérsz az — öröklét küszöbéig, — ugyebár? — Hisz senki sem tud oly gyöngéd, oly kedves lenni, mint te. De ne légy oly szomorú, — most még nem, — ma oly jól vagyok — egészen jól — ah —

Mi ez? Szívéhez kap — itt van megint az a félcimetes, szárnycsattogó érzés keblében. Arca átváltozik — lélekzete elakad.

— Az orvost, Kolja! — kiáltja Boris magánkívül.

Kolja elsiet. Az ajtótól még egyszer visszahívja anyja.

— Nem búcsú nélkül, jó — tiám! — szól és megcsókolja, — Isten áldása rád!

Ezzel Kolja elrohant az orvosért — sürgős a dolog!

Nem, már nem sürgős többé — a görcs röviden tart — csak néhány rángatás — aztán megnyugszik a beteg Lensky karjaiban.

— Oh beh szépen nyílnak a fák —

suttogja a haldokló. — Elhomályosul — nyujsd a kezedet — ne sirj — szegény kedves genie

Szemei egyszerre sajátságos, vágyódó kifejezést öltenek. Még utóljára átvonul lelkén az Asbein-hangnem, — de már nem mint izgató csábdal, hanem mint telemelő, szentesítő szózat. Messze, a magasból hallja a hangokat, mintha a mennyekből szállnának alá hozzá, csodálatosan elhalva egy békitő magasztos összhangban. Ez már nem Ordög-dallam többé, hanem angyalok kara.

— Boris — lebeli — kezét felemelve Boris — halod?

A kéz lehanyatlik lassan — lassan. — Mikor az orvos belép — már kiszivedett. Arcán csodálatos mosoly — a felszabadultak mosolya.

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKIOS GYULA.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok

Ellátó Szövetkezete

„Juh-turó“

gyára.

Marosvásárhely.

Ajánlja legjobb minőségű

székely-csemege és munkásturó készítményeit.

Főraktárak: Marosvásárhely, Budapest.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

báli meghívók,
táncrendek, etlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI
című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várákozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyernek. A nagyközönség leg-
szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közelről érdekli
a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás,
drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv
olvasása útján eleven fogalmakká válnak az
olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.
Bányászat: Litschauer Lajos.
Kohászat: Gálosy Árpád.
A fémek megmunkálása: Kandó
Gyula.
Mótorok és emelőgépek: Kármán
Tódor.
A közlekedés eszközei: Gondos
Viktor.
Pósta: H. Hennyey Vilmos.
A fény a tudomány szolgálatában:
Karvázy Zsigmond.
A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
A technika a hadviselés szolgálatában:
M. Müller Hugó.
Faipar: Gaul Károly.
Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
Gazdasági gépek: V. Markhót Jenő.
Gazdasági termékek ipari feldolgozása:
Kosutány Tamás.
Elektromosság: K. Lipthay
Károly.
Telegrafia és telefonía: Hollós
József.
Zárószó: Méray-Horváth
Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világgyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

Egy még kevéssé használt üzemben levő
két lőerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Aláírási felhívás.

a Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésre.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910 évi június hó 30-ik napjáig

Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosagra buzdítani, a tagok esetleges hiteligenyeit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések négyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész hetenkint 20 fillér befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kötelezelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezte (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a MAGYAR BANK Rt. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megőrzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul

Az átvett tárgyakról elismervényt

adunk — és mérsékelt őrzési díjat

számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

HIRDETESEK

jutányos áron felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Egy teljesen modern és divatos betűkkel berendezett

könyvnyomda

jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Telefon 516.

Nagyvárad, Fő-utca.

Mezey János és Társa

Csordás Testvérek utóda.

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árukkal dusan felszerelt

fűszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyvárad, takarékpénztár épületben, hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, csemegeáruk, borok, friss töltésű ásványvizek a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befűzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papir, zsineg, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserválás-hoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot, permetezéshez szükséges kékkő (rézgalic) raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

Két jó nevelésű fiu tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.